

KAROLINUM

Anatomie
komunismu:
Skutečný příběh
jedné rodiny

Martin Potůček

Anatomie komunismu: Skutečný příběh jedné rodiny

Martin Potůček

Recenzovali

prof. PhDr. Vladimíra Dvořáková, CSc.
(Masarykův ústav vyšších studií, ČVUT)

prof. PhDr. Jiří Pešek, CSc.
(Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy)

**Financováno
Evropskou unií**
NextGenerationEU

Publikace byla vydána za podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a Národního plánu obnovy v rámci projektu Transformace pro VŠ na UK (reg. č. NPO_UK_MSMT-16602/2022).

Vydala Univerzita Karlova
Nakladatelství Karolinum
Praha 2022

Redakce Alena Miltová
Grafická úprava a obálka Jan Šerých
Sazba DTP Nakladatelství Karolinum
Vydání první

© Univerzita Karlova, 2022
© Martin Potůček, 2022
Foreword © Pavel Rychetský, 2022

Tato monografie vznikla v rámci programu Progres UK Q18 „Společenské vědy: od víceborovosti k mezioborovosti“, programu Cooperatio, vědní oblasti Sociology and Applied Social Sciences, a systému podpory fakultních monografií Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy.

ISBN 978-80-246-5171-2
ISBN 978-80-246-5230-6 (pdf)

Univerzita Karlova
Nakladatelství Karolinum

www.karolinum.cz
ebooks@karolinum.cz

Věnování

Knihu věnuji památce všech obětí politických, právních, ekonomických a sociálních excesů, které doprovázely dobu uplatňování komunistické ideologie v praxi řízení a správy naší země.

Poděkování

Ze srdce děkuji Lence Kaplanové, Michalu Macháčkovi, Jeleně Makarové, Svatavě Navrátilové, Miroslavu Novákovi, Antonínu Raškovi, Ondřeji Řepkovi a Anně Šabatové za pozornou četbu rukopisu této knihy. Bez jejich přátelské, ale důsledné kritiky by byl její text o mnohé ochuzen. S obsahovým, jazykovým i editačním dopracováním rukopisu mi velmi pomohla Anna Housková. Za jeho konečnou editační úpravu jsem zavázán Aleně Miltové.

Rád bych poděkoval i oběma recenzentům Vladimíře Dvořákové a Jiřímu Peškovi. Dokázali vystihnout to podstatné, oč mi při jejím psaní šlo, a pomohli mi zařadit rukopis do odpovídajících výkladových rámců soudobých sociálních věd.

Obsah

Předmluva	9
Úvodem	11
1 Rodiče	15
1.1 Táta	15
1.2 Máma	28
1.3 Máma a František Taussig	55
1.4 Máma a Rudolf Slánský	63
1.5 Máma a Jan Musil	69
2 Anatomie komunistické moci	79
2.1 Od osvobození k zatčení (1945–1951)	80
2.2 Ve vyšetřovací vazbě (1951–1954)	100
2.3 Před soudem (leden 1954)	137
2.4 Po odsouzení – nezařazena, izolace (1954–1955)	151
2.5 Po odsouzení – výkon trestu (1955–1960)	167
2.6 Chci očistit sebe i jiné (1953–1956)	184
2.7 Taussigovou nerehabilitovat! (1960–1968)	203
2.8 Máma, táta a Komunistická strana Československa	249
2.9 Komise stranické kontroly (1948–1951)	261
2.10 Antonín Novotný a Bruno Köhler (1951–1989)	275
3 Táta, máma a já	290
3.1 Táta a já	291
3.2 Máma a já	302
3.3 Já mezi tátou a mámou	317
3.4 ... a já	380
Výběrová bibliografie autora	423
Závěrem	427
Ediční poznámka	429
Summary	430
Seznam zkratk	432
Seznam pramenů a literatury	434
Seznam tabulek	443
Obrazové přílohy	444
Protagonisté	449
Jmenný rejstřík	451

Předmluva

O dějinách Evropy v období před 2. světovou válkou a během ní, i o době, kdy Sovětský svaz ovládl na dlouhá desetiletí střední Evropu, již bylo sepsáno nemálo historických knih i vzpomínek pamětníků. Příběh Jarmily Potůčkové-Taussigové, podávaný formou kombinace dochované korespondence hlavní postavy, příslušníků její rodiny i dětských vzpomínek autora, je vedle Londonova *Svědectví a Tmy o polednách* Arthura Koestlera jedním z mála autentických svědectví o tom, jak lze podlehnout svůdné ideologii komunistických věrozvěstů, i o tom, jak zrudné důsledky tato ideologie, přenesená do praxe, přinesla. „Revoluce je jako Saturn: požívá své vlastní děti,“ pravil francouzský revolucionář Pierre Vergniaud těsně před svou popravou dne 31. října 1793. Dějiny pravdivost a prozíravost těchto slov opakovaně potvrdily a právě životní příběh Jarmily Potůčkové, která se rozsudku smrti provazem, vynesenu nad stovkami jejích soupeřnic, vyhnula jen díky své statečnosti a nechotě podrobit se odporné mašinerii komunistických procesů, postavených na sebeobviňování „ve vyšším zájmu“, je varovným mementem. Mementem, které potvrzuje, že každá ideologie v sobě nese zákeřné semeno fanatismu a ztráty schopnosti kritického myšlení.

Moderní dějiny naší země jsou hořce poznamenány politickými procesy. Počínaje sérií uložených a vykonaných trestů smrti zprvu tzv. retribučním soudnictvím (Národní lidový trestní soud a posléze Státní soud) a posléze smrtí politicky motivovaných procesů s „nepřáteli socialistického zřízení“, ať již s tzv. kulaky, živnostníky, příslušníky vnitřního i vnějšího odboje apod., nebo s „vnitřními nepřáteli ve vlastních řadách“. I po krátkém období tzv. Pražského jara jsme byli po srpnové okupaci roku 1968 znovu svědky politických procesů, byť již nikoliv hrdelních, ale opět procesů vedených „v zájmu vedoucí úlohy KSČ“, zakotvené tentokrát přímo v Ústavě našeho státu. Strůjcem těchto procesů byla komunistická strana, ale podílu na jejich vykonávání se nemůže zbavit ani česká justice, která byla dlouhá léta jejím

poslušným vykonavatelem. Pevně věřím, že čtenářům této knihy se do paměti vryje trpká zkušenost našich dějin, neboť stále platí slova našeho klasika o tom, že když nepoznáme své dějiny, jsme odsouzeni k jejich opakování.

Pavel Rychetský

Úvodem

Moji rodiče se brali v únoru 1948. Když jsem se jim v září téhož roku narodil, komunisté už v zemi třímali moc pevně v rukou.

Když monopol na ni definitivně ztratili, bylo mi už přes čtyřicet. Více než čtyři dekády jsme žili, moji rodiče i já, v zemi s režimem, který měl ve štítu definitivní osvobození člověka od sociálního, ekonomického či politického útlaku. Který o sobě vyhlášoval: „Ještě naše generace bude žít v komunismu.“ A když končil, nevěřili této ideologii už často ani sami její vykonavatelé, a v té době samozřejmě už ani můj táta, ani moje máma. Oba přitom byli v době, kdy se brali, přesvědčení komunisté. Oba tehdy pracovali v ústředním aparátu Komunistické strany Československa, oba onomu režimu pomáhali na svět.

Chodil jsem do školy, která vychovávala mladé budovatele komunismu. Žil jsem s tátou, který v té době ideálům komunismu stále věřil a snažil se tuto víru přenášet i na mne. Přestože byl v té době vyloučen z KSČ, tehdy poprvé. A nenašel odvahu mi sdělit, že moji mámu, když mi byly tři roky, komunisté zavřeli a posléze ji za údajnou velezradu odsoudili na dvacet pět let do vězení.

Přišel rok 1960 a Československou republiku přejmenovali na Československou socialistickou republiku. Máma byla jako amnestovaný zločinec propuštěna z vězení a já jsem se s ní znovu setkal. Po osmi a půl letech. Opustil jsem tátovu rodinu a začal jsem žít se ženou, která byla mojí matkou, ale kterou jsem do té doby neměl v paměti uloženu jako osobu, u níž bych byl schopen si vybavit její tvář, mimiku nebo hlas.

V šedesátých letech jsem se postupně vymanil z iluzí, že se dožijeme ráje na zemi. Značně k tomu přispěla skutečnost, že moje máma byla tehdejším vedením KSČ stále označována za zločince, který se podílel na nebývalé vlně politických perzekucí a hrdelních procesů začátku padesátých let, aby byl tímto mlýnem posléze sám semlet. Máma byla na rozdíl od všech ostatních podobně postižených komu-

nistů právně rehabilitována až týden po pádu Antonína Novotného do politické propasti na začátku roku 1968.

Okupace země v srpnu téhož roku a nástup konzervativního husákovsko-bílakovského křídla KSČ k moci v dubnu 1969 vedly k dalšímu dvacetiletému sevření země do chomoutu politického útlaku a kliše partajní ideologie. Já jsem v té době na brněnské univerzitě dostudovával obor filozofie–sociologie. O režimní ideologii ani praxi jsem už neměl žádné iluze. Toto vzdělání jsem si ale zvolil proto, abych porozuměl tomu, proč mámě její víra zkazila život a mně ji nadlouho odebrala. A proč táta zabránil tomu, abych se s ní mohl v době jejího věznění stýkat. A jak její věznění poznamenalo jejich vzájemný vztah i můj vztah k nim.

Vždy jsem toužil po akademické kariéře a po vojně jsem se chtěl dále vzdělávat. To však znemožňovala moje rodinná anamnéza a z ní vyplývající rozhodnutí nevstoupit do KSČ, byť mi to bylo i nabízeno. Nakonec jsem našel uplatnění v takzvané šedé zóně vědy, v níž se už přede mnou ocitla řada starších výzkumníků vyloučených nebo vyškrtnutých z KSČ a spolu se mnou další, byť méně početná řada mých spolužáků ze studií.

Moje komunistická výchova mi ale vštípila tři jiná přesvědčení, byť od ní odvozená. O tom, že pro souladný život společnosti je důležité usilovat o sociální spravedlnost. O tom, že je třeba analyzovat a porozumět podmínkám, v nichž lidé žijí. A o tom, že praktická politika může tyto podmínky měnit.

Teprve listopad 1989 mi otevřel nečekaně široké pole pro možnost ověřit si, zda tato moje přesvědčení odpovídají podmínkám fungování a vývoje postkomunistické společnosti. Ve výzkumu a v pedagogických aktivitách, vázaných na založení a rozvoj nového oboru veřejné a sociální politiky na Karlově univerzitě, se moje naděje do značné míry naplnily. Praktická politika mě čas od času přitahovala též, ale tam nebyl ani jeden z mých tří pokusů o vstup do jejího teritoria úspěšný.

Před několika lety jsem si řekl, že by bylo třeba zaznamenat život mých rodičů v režimu, který sami pomáhali budovat a který se na nich nakonec ošklivě podepsal. Ale také to, jak jejich myšlení, jejich rozhodnutí a jejich činy ovlivnily život můj. Ve volných chvílích jsem tedy začal skládat mozaiku mnoha dílčích příběhů. S překvapením zaznamenávat pozapomenutá zákoutí „velkých“ dějin i „malých“ osudů jednotlivců a rodin. Postupně se pramínky jednotlivých příběhů začaly slévat do knížky, kterou právě otvíráte.

Musel jsem prostudovat řadu pramenů. Asi největší bylo bohatství rodinného archivu, který jsem nechával po dlouhá desetiletí pohřbíchu netknutý. A v něm především rukopis *Martínkovi o mamince* z pera mého dědečka z máminy strany Otakara Janovského. Ten jej psal v době mámina věznění jen proto, aby mi zachoval památku na moji mámu, odsouzenou tehdy na dvacet pět let vězení. Nebyl si jist, zda se s ní ještě vůbec někdy shledám. Znovu jsem také pročetl mámina literární díla; do mnohých totiž promítla i svůj životní příběh. Věnoval jsem se i deníkům a bohaté rodinné korespondenci. V době mámina věznění především mezi ní, mým tátou a dědečkem. Do ní jsem po mámině propuštění zasáhl i já. Hodně jsem čerpal i z teprve nedávno odtajněných archivů ÚV KSČ, Sboru nápravné výchovy, Generální prokuratury a Archivu bezpečnostních složek. Pročetl jsem také řadu relevantních historických publikací a dokumentů. Mnohé z oněch příběhů jsem ostatně prožíval na vlastní kůži. Pracoval jsem proto i se svými vlastními zápisky a vzpomínkami.

Čekala na mne řada překvapení. Týkala se i života mých rodičů. Poodhalila mi dosud neznámé stránky jejich vztahu. Snad i proto si myslím, že jsem jim trochu lépe porozuměl, byť už si to v rozhovorech s nimi nemohu ověřit. Ta překvapení se týkala i řady dokumentů, o jejichž existenci jsem sice věděl, ale s jejichž obsahem jsem se mohl seznámit teprve nedávno. Například s textem tátova dopisu tehdejšímu předsedovi KSČ a prezidentu Klementu Gottwaldovi těsně po mámině zadržení. Nebo s konkrétním způsobem, jímž se začátkem padesátých let připravovaly, schvalovaly, monitorovaly a realizovaly politické procesy s plným vědomím a souhlasem nejužšího vedení této strany.

V životě mě vždycky přitahovalo objevování něčeho dosud nepoznaného. Nicméně dobu, která formovala moje rodiče, jsem sám neprožil a moje možnosti porozumět jedinečnosti situací, v nichž žili a rozhodovali se, byly a jsou tudíž omezené.

Nerad bych, aby tato studie byla brána jako biografické sdělení o životě jedné rodiny. Měla by posloužit hlavně jako zpráva o tom, jak život a vztahy lidí dokázala ovlivnit nekritická víra v komunismus, ne nepodobná náboženskému vytržení, a to právě v době, kdy se začala uskutečňovat v praxi.

Kniha je metodologicky založena na historiografickém přístupu „ego historie“ s uplatněním dalších sociálněvědních výkladových rámců vztahu formálních a neformálních institucí a aktérů. Jsem si jist, že kdybych pracoval usilovněji a déle, mohl bych narazit na další

důležité okolnosti, objevit další příběhy a nalézt další souvislosti. Sdílím ale spolu s Hansem-Georgem Gadamerem¹ přesvědčení, že dějinné poznání je subjektivně podmíněno, že nemůže být nikdy uzavřeno a že největší ambicí studia minulosti je dospět k dočasnému uzavření procesu poznávání včleněním jednotlivostí do celku, porozuměním těmto jednotlivostem v tomto celku a tím i porozumění smyslu tohoto celku.

Leží před vámi dílo postavené na životním příběhu tří lidí v turbulentním dvacátém století. Určitě přispěje ke kladení dalších otázek a možných odpovědí. Nejen v tázání po příčinách, povaze, aktérech a důsledcích politických perzekucí padesátých až osmdesátých let 20. století v bývalém Československu. I v jiných situacích, kdy byly, jsou a budou osudy jednotlivců i jejich rodin konfrontovány se soukromím neosobních dějinných mechanismů, jejichž působení lze jen stěží ovlivnit – a které Franz Kafka předjímal ve svém románu *Proces*. Už čtyřicet let předtím, než moji mámu její soudruzi odsoudili ve skutečném procesu.

---

1 Gadamer, Hans-Georg, *Problém dějinného vědomí*.

1/ Rodiče

Oba moji rodiče mi věnovali velký kus svého života, samozřejmě každý po svém. Ale společně, a ani to ne úplně, jen do mých tří let. Pak jsem žil dalších devět let jen s tátou, a ve dvanácti jsem se přestěhoval k mámě. Byli těmi, kteří formovali moje hodnoty a otevírali mi dveře k porozumění světu kolem sebe. Takto jsem poznával i já je.

1.1 Táta

(MUDr. František Potůček, 1913–1995)

Český městský člověk a inteligent je ponejvíce teprve druhá až třetí městská generace. Zachoval si inklinace a afinity rustikální; homo rusticus je mnohdy i svým tělesným habitem. Touží po venkovu jako po ztraceném ráji, venkov je v něm minulost nedávná, nezajizvená, minulost teprve souminulá.

/ Pavel Eisner²

Přestože můj otec prožil tři čtvrtiny svého života ve velkých městech, za vysokoškolských studií v Brně a po druhé světové válce v Praze, nepochybuji o tom, že v duchu přebýval stále na Větráku, samotě postavené na temeni nevysokého kopce nedaleko Žeranovic mezi Holešovem a Zlínem. Jako chlapec si tam hrál u dřevěného větrného mlýna. Ten ale už ani tenkrát nebyl v provozu a pomalu chátral. „Prahu mám opravdu rád, ale za svůj jediný a skutečný domov považuji tuto samotu, kde jsem prožil se svými drahými rodiči a třemi sourozenci své dětství a mládí do devatenácti let.“³

---

2 P. Eisner: *Chrám i tvrz. Kniha o češtině*, s. 339.

3 F. Potůček: *Sdělení*, 22. července 1983.

1 Táta v Žeranovicích
v roce 1970

2 Usedlost a větrný mlýn Větrák v Žeranovicích kolem roku 1925

Po maturitě na holešovském gymnáziu nabídla tátovi jeho teta Františka Stoklásková (rozená Potůčková), žijící v Brně, ubytování a skromnou finanční podporu, jež mu umožnila studovat tam medicínu. Tím se mu ale – vlastně navždy – vzdálila rodná chalupa s milovanými rodiči a sourozenci.

Tátu s tetou spojoval mimo jiné také láskyplný vztah k místu, kde se oba narodili. Teta své *Paměti*⁴ otevírá právě vzpomínkou na Větrák: „Chaloupka s doškovou střechou, malými okénky, ale čistě obílená, s modrou podrovnávkou, stará hospodářská stavení, chlév a stodola, kolem stromy, ách, jak to všechno bylo milé! A jak krásný byl pohled po obzoru: od Holešova k východu až po Lukoveček, zelený věnec lesů, na jihu v dálce Vizovské hory, v popředí lesy zlínské a na západě vesnice, dále Hulín, tři věže z kroměřížských kostelů a za jasného počasí i věž kostela žalkovského.

Ale nejkrásnější byl západ slunce. Když zlatá koule nížila se k obzoru a poslední paprsky ozářily kraj, když umlkaly hlasy lidí i zvířat, poslední povozy odjížděly z pole a celá krajina se ponořila do šera a ticha. A když v noci vyplul na oblohu měsíc a svým stříbrným světlem ozářil celý kraj, jak to bylo krásné! To jsme sedávali s bratrem⁵ opřeni o deskovou stěnu mlýna a dívali jsme se na pohádkovou krajinu dlouho do noci.“

Táta brával nás děti na Větrák (kde po smrti mého dědy Julia Potůčka převzal v roce 1952 hospodářství strýc Julius) každé prázdniny, učil nás, jak zacházet s mnohými roztodivnými nástroji, vyprávěl nám o životě na mlýně a hlavně nás, rodilé Pražáky, naučil mít rád ten kraj snad skoro tak, jak jej dokázal milovat on sám. I když většinu času musel trávit na pražském úřadě či v holešovickém a později vinohradském činžáku, krajina jeho dětství se v jeho duši rozprostírala stále.

Na sklonku života se tátovi splnil dávný sen. Na okraji větrácké zahrady vybudoval se svolením a s pomocí nového majitele v roce 1983 památník, sestavený ze tří mlýnských kol, z ocelové osy – tzv. vřetena – a z železného ložiska – tzv. kypřice – z mlýnského soukolí.

„Památník vybízí k zastavení, ke chvíli posezení na lavičce vyrobené z masivního trámu, na němž se celý mlýn kdysi otáčel, a k rozhlédnutí po kraji. Posadíte-li se, soustředíte se na tu krásu kolem, kterou byl po celý svůj život štědře obdarováván i můj táta – bez ohledu

4 F. Stoklásková: *Paměti Františky Stokláskové*, s. XX.

5 Tátův otec Julius Potůček I., tátův bratr Julius Potůček II.

3 Památník: „Na této samotě Větráku žilo šest generací Potůčků větrných mlynářů. Z jejich osudů vyrůstají naše.“

na to, kam jej zrovna osud zavál. A zaposloucháte-li se opravdu pozorně, snad, snad zaslechnete i lehký svist mlýnských křídel.“⁶

Tento bezprostřední a intenzivní vztah k půdě a k přírodě vůbec, získaný v dětství, formoval tátovo uvažování o vztahu člověka a životního prostředí tak, jak je později uplatňoval i ve svém povolání hygienika.

Tátova matka, moje babička Anežka Potůčková byla hluboce věřící. Patnáctého března 1941, to byl můj táta už skoro půldruhého roku v nacistickém vězení, si do svého zápisníku napsala: „Co je jenom s Františkem? Ty matičko bolestná, Ty jsi měla též synáčka, Ty víš, co je to láska mateřská, měj útrpnost se zármutkem mým a vypros u Syna svého zdraví a šťastný návrat mojemu synkovi. Co asi děláš, Františku můj? S P. Bohem, dobrou noc!“ Táta vzpomíná: „Svátek sv. Anežky, naší maminky. Všichni jsme se na ten den těšili. Jak to uměla ta naše milá maminka! Skromnými prostředky, takřka z ničeho dovedla vytvořit svátek a radostnou náladu celé rodiny, a hlavně nás děti!“⁷

6 M. Potůček: Žeranovský Větrák, s. 23.

7 F. Potůček: *Deník IV*, 21. ledna 1952.

O svém otci, mém dědovi Juliu Potůčkovi táta po jeho smrti napsal: „Byl to vzácný člověk. Měl rád lidi, měl rád svou práci, měl z ní – když se mu něco podařilo – vždycky silnou, vnitřní radost. Chodil se na ni dívat, jednou, dvakrát, mnohokrát. Chaloupka⁸ – to bylo jeho království, naplněné vůní dřevěných pilin a hoblovaček, pryskyřice a oleje. Byl jsem jako chlapec okouzlen, když jsem sledoval, jak z tatínkových rukou vycházejí krásné věci. Vkládal do svých výrobků srdce, byl to vlastně umělec: násady, hrábě, topůrka, ale i skříně, okna, válce, všecko, co bylo v domácnosti a v hospodářství třeba udělat, tatínek dělal. S láskou a s citem. Učil jsem se u něho tak mnoho. Byl pro mne v práci nedostižným vzorem. – Že jsem nezahynul v koncentracích za 2. světové války, je především tatínkovou zásluhou. Že jsem se stal komunistou, rovněž. Že mám tolik rád ten náš rodný kus země, náš Větrák, naši zemi, to je tatínkova a mamincina zásluha. Jdeš na procházku: cesty, zcelovaná pole naší obce, regulované potoky, odvodnění... na tom všem je kus tatínkovy dobré a nezištné duše a kus jeho mozku.

Náš milý tatínek bude nesmrtelný. Ve vši své práci a skrze všechny lidi, kteří ho znali a kteří v sobě nosí kus jeho velikého srdce. Každý z nich předá kousek tatínkova srdce svým známým a svým dětem a tito zase svým...“⁹

Na svého dědečka mám jen jednu vzpomínku. Nese mne, tehdy tříletého kluka, na Větráku přes dvůr na suchý záchod. Tisknu se k němu, pozoruji noční oblohu plnou hvězd a je mi v jeho náruči blaže... Zemřel, když mi byly čtyři roky.

V tátových vzpomínkách jsem narazil i na tento jeho zážitek z doby nacistického věznění: „Ve stolařských dílnách Hermann Göring-Werke jsem pracoval poslední 3 měsíce svého pobytu v Sachsenhausenu. Moje dobrovolná přihláška na tu práci – na výzvu táborového vedení – byla spojena dost úzce s rizikem, protože před změnou podobného pracovního zařazení se každý přihlášený musel podrobit zkoušce. Nebyl jsem vyučeným stolařem, ale můj tatínek byl větrným mlynářem a musel znát všechny práce se dřevem. Měl k tomu potřebné nástrojové vybavení a tu práci obzvláště miloval. Jako dítě jsem vydržel celé hodiny dívat se, jak tatínek měří kus hrubého dřeva, jak jej prohlíží, rozhoduje se, na které straně má začít s otesáváním,

---

8 Dílna.

9 F. Potůček: *Deník IV*, 7. listopadu 1952.

4 S dědečkem Juliem
v červnu 1950

jak potom hobluje, jak třísky voní pryskyřicí, jak vydlabává čepy atd. atd. Jak zkrátka připravuje dřevo pro daný účel. Později jsem mu často i pomáhal a všelicos jsem podle jeho rady zhotovil i sám. Jako medik jsem si podle všech stolařsko-odborných pravidel vyrobil pěkný psací stůl. To byl vrchol mého stolařského umění, kterým se chlubím (s odpuštěním) dodnes.

I když jsem si proto troufal přihlásit se do stolařských dílen, zkoušky jsem se obával. Kdybych ji neudělal, čekalo by mne štráfkomando, z něhož se vraceli vězňové jen výjimečně (tj. živí vězňové). Zkouška dopadla dobře. Otupenou ocelovou součástku hoblíku, tzv. želízko jsem nabrousil ke spokojenosti civilního mistra, který po odborné stránce vedl v dílnách práci vězňů.¹⁰

Jednou z tátových vášní byly knihy, či spíše všechny písemné záznamy, z nichž mohl nasát něco nového. „Když jsem se naučil číst, vrhl jsem se s velkou dychtivostí na knihy, které jsem doma našel a které jsem četl po pořádku, bez výběru a bez cizí rady. Mnohým jsem nerozuměl, ale jiné mne velmi zajímaly, takže jsem se k nim několikrát

---

10 F. Potůček: Dopis Jiřince, 10. 1. 1985.